

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ
กำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
FACTORS AFFECTING EFFECTIVENESS IN DRUG PREVENTION AND PROBLEM-
SOLVING PRACTICES OF THE VILLAGE HEADMAN IN THE AREA OF KUSUMAN
DISTRICT, SAKON NAKHON PROVINCE

กิตติพันธ์ นาพงษ์¹, ชาติชัย อุดมกิจมงคล^{*2}, สามารถ อัยกร³
Kittipan Napong¹, Chardchai Udomkijmongkol², Samart Aiyakorn³

¹หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
^{1,2,3}Master of Public Administration Program, Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat
University, Thailand

*Corresponding author's e-mail: dopakusuman@gmail.com¹ chardchai_u@hotmail.com^{*2}, Saamm_5@hotmail.com³

Received: September 21, 2023

Revised: October 17, 2023

Accepted: November 22, 2023

บทคัดย่อ

ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกส่วนราชการ รวมทั้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะมาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ 2) อิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จำนวน 397 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\beta=.714$) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ($\beta=.195$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน ได้รับร้อยละ 59.70 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\beta=.224$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta=.148$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta=.105$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้ร้อยละ 36.60 ($R^{2Adj}=.366$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; การมีส่วนร่วมของประชาชน; ปัญหายาเสพติด; กำนันผู้ใหญ่บ้าน

Abstract

All government agencies take action to prevent and solve drug problems. It is necessary to rely on the people's participation, including the village headman because it is an important measure to prevent and solve the drug problem. The research's purposes included the following: 1) to investigate the levels of the village and sub-district headmen's leadership, people's participation, and the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District; 2) to examine the influences of the village and sub-district headmen's leadership factors and the people's participation on the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District. The sample consisted of 397 people who were domiciled in Kusuman District. They were collected using stratified random sampling techniques. The tool used for data collection was a questionnaire, and the statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The research revealed these results: 1) The overall leadership of the village and sub-district headmen in the area of Kusuman District was at a high level, while the people participated in preventing and solving drug problems in Kusuman District as a whole at a moderate level. In addition, the overall effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District was at a high level. 2) Regarding all leadership factors of the village and sub-district headmen, it was found that the aspects of knowledge and experience ($\beta = .714$) together with human relations and personality significantly influenced the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District at the .01 statistical level. Overall, these factors could be used to correctly predict the effectiveness of village and sub-district headmen's practices in preventing and solving drug problems in Kusuman District (59.70%). In terms of people's participation, participating in receiving or sharing benefits ($\beta = .224$) and implementing them ($\beta = .148$) significantly influenced the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District at the .01 statistical level. At the same time, participating in the evaluation ($\beta = .105$) significantly influenced the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman

District at the .05. statistical level. Altogether, these factors could be used to correctly predict the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District 36.60% ($R^2_{Adj}=.366$).

Keywords: leadership; people's participation; drug problems; village headman

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปัญหายาเสพติดนับเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยและทั่วโลกมายาวนาน และทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวัน ส่งผลกระทบในหลายด้าน ทั้งด้านสุขภาพทางกายและจิตของผู้เสพ ผลกระทบต่อสังคมและคนรอบข้าง นอกจากนี้ยังส่งผลไปในด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ ปัญหายาเสพติด จึงเป็นปัญหาที่มีใช้เฉพาะเนื่องจากการระบาดและการเจ็บป่วยจากโรคเท่านั้น แต่ยังมีความเกี่ยวเนื่องกับปัญหาพื้นฐานของสังคมอีกด้วยจากรายงานแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติด ประจำปี พ.ศ. 2562 ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ พบว่า แหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก คือ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีกองกำลังติดอาวุธในประเทศเมียนมาร์ บริเวณชายแดนเมียนมาร์-จีน และชายแดนเมียนมาร์-ภาคเหนือของประเทศไทย นอกจากนั้นแล้วยังมีพื้นที่ติดกับประเทศที่เป็นแหล่งของสารตั้งต้นและสารเคมี ที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตยาเสพติดได้ด้วย ที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศจีน และประเทศอินเดีย (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564, หน้า 1-5)

กระทรวงมหาดไทย ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยสั่งการผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด นายอำเภอ และประสานฝ่ายความมั่นคง รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บังคับใช้กฎหมายระบบบำบัดผู้ติดยาเสพติดผ่านชุมชนบำบัด และการสมัครใจบำบัด โดยขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกลไกศูนย์อำนวยการและศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น ดำเนินการลดอุปสงค์ อุปทานของยาเสพติด ดังนี้ ในส่วนของผู้ผลิตและผู้จำหน่าย (อุปทาน/Supply side) เจ้าหน้าที่ต้องเน้นการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดต้องให้ความสำคัญทั้งกับฝ่ายท้องถิ่น ท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดประชาชนสนับสนุนการทำงานร่วมกับฝ่ายความมั่นคง ตลอดจนดำเนินการในรูปแบบประชาสังคม (Civil society) โดยใช้การเข้าร่วมกับการปราบปราม พื้นที่ชายแดนนายอำเภอต้องใช้กลไกประสานงานแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดน (Border Liaison Office: BLO) เสริมสร้างความร่วมมือเพื่อสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับฝ่ายความมั่นคง ไปจนถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน ในส่วนของผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด (อุปสงค์/Demand Side) ป้องกันไม่ให้เกิดผู้เสพยาใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนวัยเสี่ยงสูง (15 – 24 ปี) โดยใช้พลังครอบครัว กล่อมเกล้าให้เป็นคนดี หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ ส่งเสริมการบำบัดรักษาดูแลระบบสมัครใจ ผ่านศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกรม การปกครอง ที่ครอบคลุม 76 จังหวัดทั่วประเทศ การลดผู้เสพยา เน้นการคืนคนดีสู่สังคม โดยติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาในทุกกระบวนการ โดยเฉพาะให้ความสำคัญชุมชนบำบัด เพื่อบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดไม่ให้เกิดกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

การเอาชนะยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนจะต้องสลายโครงสร้างปัญหาด้วยการลดและขจัดอิทธิพลของกลุ่มการค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องมีผลประโยชน์ ให้ประชาชนในพื้นที่มั่นใจที่จะเข้าร่วมการแก้ไขปัญหาลำดับแรก แล้วดำเนินมาตรการทุกด้าน ทั้งการป้องกัน บำบัดรักษา ปรามปรามและพัฒนาเพื่อลดเงื่อนไขอย่างสอดคล้องประสานกันด้วยกลไกและกระบวนการ “ประชารัฐ” โดยหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ควบคู่กับกำลังภาคประชาชนที่จะรักษาพื้นที่ต่อเนื่องในระยะต่อไป ด้วยหลักการ เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา ผู้ผลิตผู้ค้ายาเสพติดจะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจัง และเปิดโอกาสให้บุคคลที่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติด ทั้งจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและผลประโยชน์ชักนำให้ละเลิกพฤติกรรม ด้วยการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558, หน้า 3)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ปกครองดูแลราษฎรในตำบลหมู่บ้าน และเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ ตลอดจนการป้องกันและระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ดังนั้นการดำเนินการรักษาความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปตามกฎหมายและป้องกันมิให้สถานการณ์ต่าง ๆ เกิดการลุกลามใหญ่โตขึ้นจึงเป็นภารกิจหลักของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดก็เป็นบทบาทหน้าที่หลักสำคัญอย่างหนึ่งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะลำพังหน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อย่างเดียวคงไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีหน้าที่ติดตาม สอดส่องความเคลื่อนไหว คอยรายงานปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่ากล่าวการอำเภอได้รับทราบ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข (กรมการปกครอง, 2555, หน้า 31)

ภาวะผู้นำถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเป็นการนำหรือการทำให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตามที่ประสงค์ตามเป้าหมายขององค์การ ภาวะผู้นำจึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการบริหาร การพยายามพัฒนาผู้นำที่ดีนั้นเป็นพื้นฐานของการสร้างผลผลิตหรือบริการ องค์การจะสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้นำในองค์การนั้นเป็นอย่างมาก ดังนั้นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือการบริหารงานภายในตำบลและหมู่บ้าน ให้เกิดความสงบเรียบร้อย กำนันผู้ใหญ่บ้าน จึงจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมในฐานะ “ผู้นำ” (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้เข้าใจภาวะผู้นำ (Leadership) และผู้นำที่ดีขึ้นภาวะผู้นำเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน นั่นก็คือภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะภาวะผู้นำถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเป็นการนำหรือการทำให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตามที่ประสงค์ ตามเป้าหมายขององค์การ

ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกส่วนราชการ รวมทั้งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะมาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นสิ่งแรกที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับรากหญ้า ซึ่งประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วนในสังคมไทยและต้องมียอดความรู้ทางวิชาการ

สนับสนุนการดำเนินงาน (กฤษฎา นาครະສິຫີ, 2557, หน้า 3) ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลไทยได้พยายามแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยกระบวนการต่าง ๆ โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การนำทุกภาคส่วนมาร่วมแก้ปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง โดยเฉพาะความร่วมมือจากภาคประชาชน แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาก็ยังพบข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้กระบวนการแก้ปัญหายาเสพติด ยังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก (จิรเดช กมลเพ็ชร, 2561, บทนำ) ดังจะเห็นได้จากนโยบายและแนวคิดหลักของแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 ที่ผ่านมา จะยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน แก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคที่เกี่ยวข้องในกระบวนการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผลแก้ปัญหาแบบองค์รวมอย่างเป็นระบบครบวงจร (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558, หน้า 1)

อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เป็นพื้นที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ต่างกับพื้นที่อื่น ๆ และยังเป็นจังหวัดเผ่าะวังการนำเข้ายาเสพติดที่มีอาณาเขตพื้นที่ชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อำเภอกุสุมาลย์มีความเสี่ยงต่อการเป็นเส้นทางผ่านที่จะลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่อำเภอและจังหวัดรอบใน เพื่อจำหน่ายหรือกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เพราะมีเส้นทางที่สามารถผ่านจากอำเภอที่เป็นพื้นที่เผ่าะวังการลักลอบการนำเข้ายาเสพติด จึงง่ายต่อการแพร่ระบาด เข้ามาในชุมชน อำเภอกุสุมาลย์แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 71 หมู่บ้าน โดยมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองระดับอำเภอ กำนันเป็นผู้ปกครองระดับตำบล และผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองระดับหมู่บ้าน ซึ่งตามพระราชบัญญัติ การปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจในการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ราษฎรในเขตหมู่บ้านที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนการป้องกันและปราบปรามเหตุร้าย และสิ่งผิดกฎหมายในพื้นที่ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลในระดับหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านจึงต้องมีการกิจและบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด เนื่องจากรู้ปัญหา รู้ข้อมูลต่าง ๆ อีกทั้งมีความใกล้ชิดและได้รับความศรัทธาจากประชาชนในหมู่บ้าน พร้อมมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีหน้าที่ติดตาม สอดส่องความเคลื่อนไหว คอยรายงานปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่าการอำเภอได้รับทราบ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขต่อไป ซึ่งที่ผ่านมาหมู่บ้านในอำเภอกุสุมาลย์นั้น มีหลายหมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้านแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นหมู่บ้านที่มีความเสี่ยงในการเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด ดังนั้น แม้ภาครัฐจะเข้ามาช่วย ในการป้องกันปัญหายาเสพติดอยู่บ้างแล้ว แต่การจะแก้ปัญหายาได้อย่างยั่งยืนต้องอาศัยชุมชนพึ่งตนเอง ที่จะให้ชุมชนตั้งศักยภาพของชุมชนของตนออกมาจัดการกับปัญหายาเสพติดให้หมดไปอย่างยั่งยืน และเป็นการพัฒนาชุมชนด้วย ในการจัดการกับปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านในอำเภอบ้านม่วง ต้องใช้ศักยภาพชุมชน เพื่อเป็นการป้องกันแก้ปัญหายาเสพติดของหมู่บ้าน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านเป็นอย่างมาก ศักยภาพหมู่บ้าน คือ ผู้นำ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์, 2565)

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นปลัดอำเภอ และปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน จึงมีความสนใจจะทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เพื่อศึกษาว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกัน

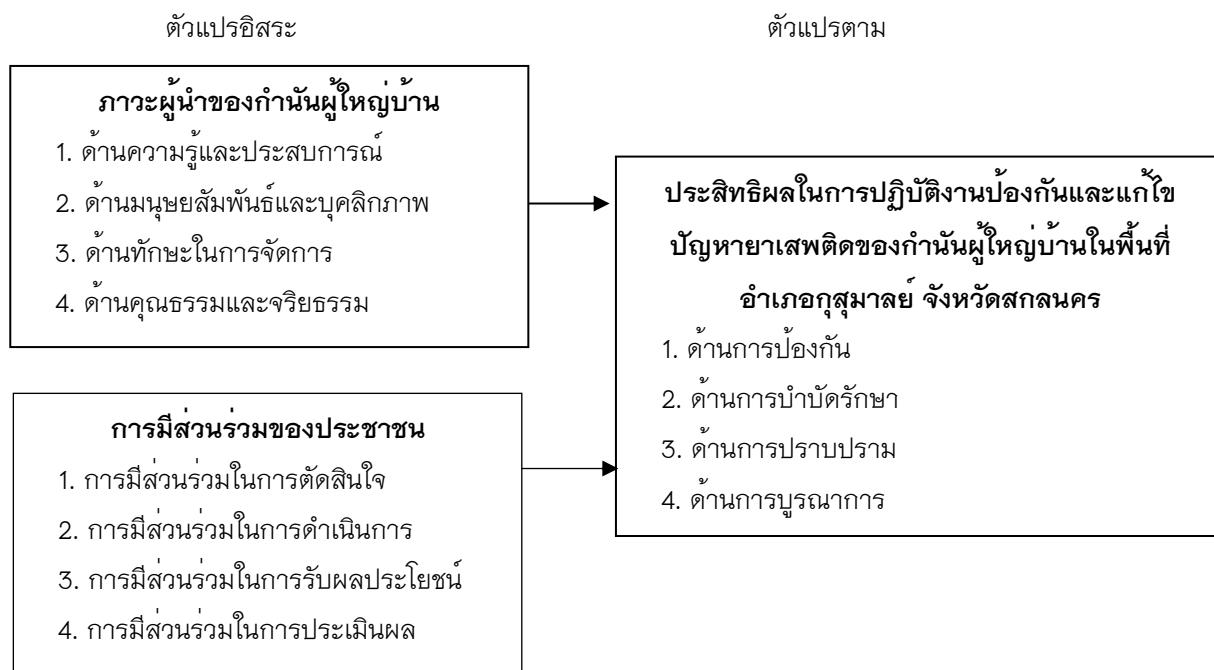
และแก้ไขปัญหาเสถียรภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครอยู่ในระดับใด ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร หรือไม่อย่างไร ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรภาพ ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร รวมทั้งสามารถนำผลของการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ดีขึ้น รวมทั้งเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาเสถียรภาพในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรภาพของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำ 1) ทฤษฎีลักษณะเด่นของผู้นำ (Leadership trait theory) กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation leadership theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation approach theory) ตลอดจนกรอบแนวคิดของการวิจัยจากงานวิจัยของกิตติพงษ์ แพงพา (2563) 2) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) และ 3) แนวคิดของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรภาพ (2559, หน้า 3) ยกเว้นมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ มาประยุกต์ บูรณาการ และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อตอบคำถามการวิจัย และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 47,576 คน (สำนักทะเบียนราษฎร ที่ทำการปกครองอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร, 2565)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 397 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของยามานะ (Yamane, 1973, p.127 อ้างถึงในพร ณะชัยพันธ์, 2555) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงกำนันทุกตำบล ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 397 คน

2.2 ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมชี้แจงรายละเอียดความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนี้ เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม

2.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและการลงพื้นที่จริง เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม

2.4 ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วลงรหัส (Coding form)
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การหาคุณภาพของเครื่องมือ ใช้สถิติเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และใช้ค่าดัชนี IOC (Index of item-objective congruence) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3.2 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ตามแบบสอบถาม ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage)

3.3 การวิเคราะห์ระดับ 1) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และ 3) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3.4 การทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ความรู้และประสบการณ์	3.97	0.39	มาก
2	มนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ	3.79	0.48	มาก
3	ทักษะในการจัดการ	3.81	0.43	มาก
4	คุณธรรมและจริยธรรม	3.48	0.66	ปานกลาง
	รวม	3.77	0.32	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรู้และประสบการณ์

($\bar{X} = 3.97$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านทักษะในการจัดการ ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 3.48$)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.48	0.74	ปานกลาง
2	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.07	1.01	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.60	0.66	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.08	0.85	ปานกลาง
รวม		3.29	0.55	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.60$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.48$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.07$)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการป้องกัน	4.09	0.64	มาก
2	ด้านการบำบัดรักษา	3.89	0.69	มาก
3	ด้านการปราบปราม	3.97	0.70	มาก
4	ด้านการบูรณาการ	4.04	0.56	มาก
รวม		4.01	0.46	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการป้องกัน ($\bar{X}=4.09$) รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการ ($\bar{X}=4.04$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบำบัดรักษา ($\bar{X}=3.89$)

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. error	(β)	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(Constant)	.086	.189		.454	.650		
ความรู้และประสบการณ์	.852	.040	.714	21.289	.000**	.905	1.105
มนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ	.187	.035	.195	5.300	.000**	.754	1.327
ทักษะในการจัดการ	.007	.040	.007	.180	.857	.751	1.331
คุณธรรมและจริยธรรม	.039	.023	.055	1.651	.099	.905	1.105

R=776, R²=.601, R²Adj=.597, F=147.916, Sig.=.000**

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\beta=.714$) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ($\beta=.195$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 59.70 (R²Adj=.597) ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านทักษะในการจัดการ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอิทธิพลของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. error	(β)	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(Constant)	3.712	.148		25.128	.000		
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.035	.036	.056	.975	.330	.710	1.408
การมีส่วนร่วมในการ							
ดำเนินการ	.068	.023	.148	2.907	.004**	.907	1.103
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	.156	.039	.224	3.974	.000**	.742	1.348
การมีส่วนร่วมในการ							
ประเมินผล	.058	.028	.105	2.096	.037*	.932	1.073
R=275, R ² =.376, R ² Adj=.366, F=8.027, Sig.=.000**							

จากตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\beta=.224$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta=.148$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta=.105$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 36.60 ($R^{2Adj}=.366$) ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

การอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\beta=.714$) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ($\beta=.195$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 59.70 ($R^{2Adj}=.597$) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ภาวะความเป็นผู้นำเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดสำหรับการเป็นผู้นำชุมชน ซึ่งกำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดก็เป็นบทบาทหน้าที่หลักสำคัญอย่างหนึ่งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะลำพังหน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อย่างเดียวคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดได้ กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีหน้าที่ติดตาม สอดส่องความ

เคลื่อนไหว คอยรายงานปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่าการอำเภอ ได้รับทราบ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมรินทร์ พานัด (2563) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านสติปัญญา ด้านภูมิหลังทางสังคม และด้านคุณลักษณะทางสังคม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 45.80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิณวิธ ศรีกุล (2563) พบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ค่าเบต้า=.639) และด้านภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม (ค่าเบต้า=.278) ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรายุทธ์ หอมจันทร์ (2563) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านมีแรงขับสูง ด้านมีแรงจูงใจสูง ด้านมีความซื่อสัตย์ ด้านมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านมีความรู้ในด้านบริหารงาน มีอิทธิพลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดสุพรรณบุรี ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ แพงพา (2563) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (ค่าเบต้า=.416) ด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพตำรวจ (ค่าเบต้า=.369) ด้านความรู้และทักษะในการบริหาร (ค่าเบต้า=.169) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ (ค่าเบต้า=.119) มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ ได้ร้อยละ 56.90

5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\beta=.224$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta=.148$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta=.105$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 36.60 ($R^{2Adj}=.366$) จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนจะเป็นพลังขับเคลื่อนให้การพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน รวมทั้งประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เนื่องจากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกส่วนราชการ รวมทั้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะมาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นสิ่งแรกๆ ที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับรากหญ้า อันประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไข

ปัญหาเสพติดทำให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ ภาษา (2565) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta=.217$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\beta=.211$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta=.175$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\beta=.166$) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภิสรา ธารประเสริฐ (2563) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอรอดูพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอรอดูพนม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอรอดูพนม ได้ร้อยละ 49.00

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยควรบัญญัติบทลงโทษผู้กระทำความผิด และออกกฎข้อบังคับ รวมทั้งส่งเสริมและปลูกฝัง เพื่อให้กำนันผู้ใหญ่บ้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต ประพฤติดี และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ โดยการปลูกฝังให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีกิริยามารยาทดี สุภาพอ่อนโยน และพัฒนาความรู้ความสามารถของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้มีความสามารถประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้มากขึ้น

1.2 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชน ให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม การรณรงค์ส่งเสริมและเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึงด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการรณรงค์ส่งเสริมและเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลดีผลเสียในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตลาดจนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำผลจากการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข ให้มากขึ้น

1.3 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการบำบัดรักษาโดยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน และรู้จักวิธีการติดตามผู้ติดยาเสพติดหลังการบำบัดและอยู่ระหว่างการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่ และด้านการปราบปราม โดยการส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรู้จักให้ความร่วมมือในการหาหลักฐานและพยาน เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดและแจ้งเบาะแสผู้ค้ายาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่

1.4 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ตามลำดับ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ มีการนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความสามารถในการประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนด้วยกัน

1.5 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยการให้ความรู้และรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในโครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ และชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการแก้ไขปัญหาเสพติดในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภออื่น ๆ ของจังหวัดสกลนคร

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เช่น บทบาทของผู้นำชุมชน ภาวะผู้นำของนายอำเภอ เป็นต้น โดยอาจใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงขึ้นไป เช่น การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Logistic regression analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis)

2.3 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2555). คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาธิตการพิมพ์.
- กฤษฎา นาคประสิทธิ์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กิตติพงษ์ แพงพา. (2563). ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เกรียงศักดิ์ จอดนอก. (2558). บทบาทในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติด ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- จิรเดช กมลเพชร. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดของหมู่บ้าน ตามแนวชายแดน ด้านจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดเชียงราย (ศึกษาเฉพาะพื้นที่ชายแดนติดประเทศเมียนมา). ผลงานการวิจัย หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 (ลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา). วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- จุลศักดิ์ บุญแดง. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในเทศบาลตำบล นานา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์. (2565). รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดประจำปี 2565. สกลนคร: ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์.
- นพพร ณะชัยขันธุ์. (2555). สถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- ปริญวิช ศรีกุล. (2563). ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พงษ์ศักดิ์ มุกดาม่วง. (2563). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไพโรจน์ ภาษา. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ศุภิสรา ชารประเสริฐ. (2563). ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564). แผนยุทธศาสตร์ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้บ่่วย ยาเสพติดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2566. กรุงเทพฯ: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด.
- สมบูรณ์ คักดาพิภพ. (2560). ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้า อิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สรายุทธ์ หอมจันทร์. (2563). ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัด สุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- โสฬส บุญโส และคณะ. (2564). ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2558). แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติด พ.ศ. 2558-2562. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). รายงานสถานการณ์ยาเสพติด ประจำปี 2559. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักทะเบียนราษฎร ที่ทำการปกครองอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. (2565). รายงานประจำปี 2565. สกลนคร: ที่ทำการปกครองอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร.

- อัมรินทร์ พานัด. (2563). อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Cohen, J. M. & Uphoff N. T. (1980). "Participation's Place in Rural Develop: Seeking clarity Through Specificity". *World Development*. 1980.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Row.

